HØJBY nyt
Lokalnyheder for Højby-Lindvedområdet

Indlæg i Højby Nyt 2024 Nr. 2
Oversigt over de fattiges Forsørgelse i Højby Sogn for året 1831

Af:: Paul Georg Pedersen

Jeg har af den meget omfattende plan som Fattigkommissionen for Højby Sogn havde fremlagt, udtaget nogle eksempler, for at vi med nutidens briller kan sammenligne dette med vore dages scocialhjælp.
Fattigkommissionen i Højby bestod af sognepræst Christian Andresen, sognefoged Niels Andersen "Fuglekilde", samt sogneforstanderne Jens Hansen "Bøgeskovgård" og Hans Mortensen "Østergård.
For i det hele taget at komme i betragtning krævedes det, at man intet ejede og var installeret i byens Fattighus, der lå i "Østergårds" have ud til Højbyvej, eller var så heldig at være indsidder hos noget familie eller i en af gårdene. Nedenstående Almisse blev uddelt én gang i hvert Kvartal.

Jeg nævner nu 8 eksempler, der er omtalt som beskrevet:

• 1. Rasmus Jørgensen, kiedelflikker, i sine bedste år vandrede han med Kone (som nu er død) og Børn omkring i Landet og småøerne som Kiedelflikker og fortjente dermed mange Penge, men som han ved et slet Levned forødte. For 27 år siden blev Høybye Sogn tilpligtet at forsørge ham og Familie, Han er nu 77 år og ene og får Huslye i Fattighuset samt ½ Almisse, der udgjorde 3 mark og resten bestående af naturalier.

• 2. Christian Andersen og Kone, nu indsidder i det fæstehus som de måtte gå fra. Har opdraget en stor Børneflok, og ere nu gamle og svage, han 75 år og hun 73 år. Får 1. hel Almisse, hvilket er 1 rigsdaler samt naturalier.

• 3. Anne Larses, meget svagelig, så hun næsten bestandig må holde Sengen. Hun har ophold hos svigersønnen, der er indsidder, og kun i meget mådelige Omstændigheder, hun er 75 år og får ¾ Almisse, der udgør 3 mark samt naturalier.

• 4. Maren Christensdatter (Kroekone) Enke efter en husmand, nu gammel og svagelig, så hun kun ved Rokken kan erhverve lidet. Hun er 65 år og har Huslye i Fattighuset og tildeles ½ Almisse, der udgør 3 mark samt naturalier.

• 5. August Matthiesen 68 år gammel og svagelig.
Han har megen Byrde af sin Datters uægte Børn, denne hans yngre Kone, Kirsten, gjerne ville drive med for Opdragelseshjælpen. Han får ½ Almisse, der udgør 3 mark samt naturalier.

• 6. Johanne Pedersdatter 13 år og Lars Pedersen 12 år, disse 2 Børn mistede i året 1827 begge deres Forældre. De blev da af Kommunen sat i Pleie hos et skikkeligt enligt Frueentimmer, som derfor får 1 portion Almisse og 20 rigsdaler, samt naturalier.

• 7. Maren Christensdatter 48 år, Enke efter en indsidderhusmand. Har 3 uopdragne Børn hvoraf den ældste skal confirmeres til Vinter. Hun har Huslye i Fattighuset og ¾ Almisse, der udgør 3 mark samt naturalier.

• 8. Jakob Nielsen 50 år, indsidder er flittig og stræbsom, men har 5 små Børn, får ½ Almisse, der kun udgør naturalier.

Den Almisse, der blev uddelt for alle 4 Kvartaler i 1831, blev af Kommissionen indsamlet ved gårdmænd, boelsmænd og husmænd i sognet, altså dem der

Fattighuset/hospitalet beliggende i Østergårds have, Højbyvej 45 fra 1822 – 1941

ejede jord, hvor man efter gårdstørrelse betalte fra 1 til 3 rigsdaler, for boelsmænd 1 til 2 rigsdaler og hvor husmænd betalte 1 mark og 4 skilling. Plus alle betalte i naturalier i form af Rugmel, Bygmel, Malt, Gryn, Smør, Flæsk og Tørv.

Der var i året 1831 400 personer i Højby, heraf 17 gårdmænd, 9 boelsmænd og 18 husmænd og håndværkere, som tilsammen blev lignet til at betale i alt: 36 rigsdaler 5 mark og 14 skilling. For at forstå den tids måde at holde justits med de fattige og den måde, man behandlede dem på, kan man få et indtryk af ved at læse nedenstående, hvilket ikke rigtig matcher med vore dages lovgivning på området:

1831 den 11. December holdt Fattigcommissionen Et extra Møde i Skolen. I sognepræstens Hr. Andreasens Sygdoms forfald gav Skolelærer Larsen Møde. Anledning til denne Samling var Indsidder Hans Christian Hansens Enke, der i de første Qvartaler har været tildelt Extra hjelp, Hun har en Søn Niels ; 9 Aar gammel, som den 7. Dennes stjal et Uhr i Lindved Mølle, sønderslog samme og slængte Stumperne omkring paa Marken. Moderen har i længere Tid ladet denne Dreng gaae omkring i Byen at tigge Øl, Mælk, Kjødmad, lys osv., men siden Drengen begik nævnte Handling var det Commissionen beviseligt at hun handlede ilde med ham, naar han kom tomhændet hjem iskydende paa at det var fordi han havde taget Uhret. Com. Havde Moderen; bemeldte Enke for sig, og hun tilstod og at have pryglet og truet Drengen saa han havde taget Flugten til Naboerne. – Com. Ansaa det derfor i flere Henseender raadeligt at tage Drengen fra Moderen, og for det første indtil han havde udstaaet sin Straf, som Øvrigheden maatte bestemme, ved Omgang i Byen give ham Ophold. – Da Moderen samtykkede heri, toges Drengen fra hende og begyndte sin Tour hos Gaardmand Lars Hansen på "Brobæk"

Angaaende Indsidder Hans Christian Hansens Enkes Søn, Niels, som under 11. December var sat paa Ongang i Sognet, da har denne nu under 28. forrige maaned, faaet sin Straf med Riis af Moderen i Vidners Overværelse, overensstemmende med den høje Amtskoledirections Skrivelse af 17. December og Moderen tillige givet Advarsel og Formaning. – For at frie Drengen fra Betlerie, og derved om muligen bidrage til hans Moralitet, tildelte Commissionen Moderen en ½ Portion Almisse under den Betingelse ikke at lade ham tigge. – Forstanderne lovede og at være opmærksomme saavel på Drengen som på Moderen for om andre Foranstaltninger skulde findes fornødne.